

§ 30**Obchodník s elektřinou****(1) Obchodník s elektřinou má právo**

- a) na poskytnutí přenosu nebo distribuce elektřiny,
- b) nakupovat elektřinu od držitelů licence na výrobu a od držitelů licence na obchod nebo z jiných států a prodávat ji ostatním účastníkům trhu s elektřinou nebo do jiných států,
- c) na poskytnutí informací od operátora trhu nezbytných k vyúčtování dodávek elektřiny zákazníkům, jejichž odběrné místo je registrováno u operátora trhu,
- d) ukončit nebo přerušit dodávku elektřiny zákazníkům při neoprávněném odběru elektřiny.

(2) Obchodník s elektřinou je povinen

- a) řídit se Pravidly provozování přenosové soustavy nebo Pravidly provozování distribučních soustav,
- b) předávat operátorovi trhu technické údaje ze smluv o dodávce elektřiny a další nezbytné informace pro plnění povinností operátora trhu v případě, že je subjektem zúčtování,
- c) účtovat odděleně o dodávce elektřiny poslední instance,
- d) dodržovat stanovenou kvalitu dodávek a služeb, vykazovat Energetickému regulačnímu úřadu úroveň kvality dodávek a služeb a zveřejňovat ji způsobem umožňujícím dálkový přístup,
- e) zaregistrovat se do 30 dnů od udělení licence na obchod s elektřinou u operátora trhu; zaregistrováním se obchodník s elektřinou stává registrovaným účastníkem trhu,
- f) vykonávat činnost dodavatele poslední instance podle § 12a,
- g) zajišťovat propagaci energetických služeb a jejich nabídky zákazníkům za konkurenceschopné ceny energetických služeb,
- h) informovat neprodleně operátora trhu a zákazníka o tom, že pozbyl oprávnění nebo možnost uskutečňovat dodávku elektřiny,
- i) poskytnout provozovateli distribuční soustavy identifikační údaje o zákazníkovi, jemuž dodává elektřinu na základě smlouvy o sdružených službách dodávky elektřiny,
- j) poskytovat provozovateli přenosové soustavy nebo provozovateli distribuční soustavy informace nezbytné pro zajištění bezpečného a spolehlivého provozu,

- k) **strpět opatření prováděná provozovatelem přenosové soustavy nebo provozovatelem distribuční soustavy při předcházení stavu nouze nebo při stavu nouze,**
- l) **zveřejnit způsobem umožňujícím dálkový přístup Kontrolní seznam evropského spotřebitele energie o právech spotřebitele vypracovaný Komisí a zveřejněný Energetickým regulačním úřadem a informovat své zákazníky o možnosti se s Kontrolním seznamem evropského spotřebitele energie seznámit,**
- m) **sdělit neprodleně na žádost zákazníkovi v postavení spotřebitele, který vypověděl závazek ze smlouvy nebo odstoupil od smlouvy, jejímž předmětem je dodávka elektřiny, datum ukončení dodávky elektřiny,**
- n) **při provádění úkonů nezbytných k uskutečnění volby nebo změny dodavatele elektřiny uvádět pravdivé a úplné informace a na žádost Energetického regulačního úřadu předložit údaje a podklady sloužící k jejich ověření.**

Komentované ustanovení upravuje práva a povinnosti obchodníka s elektřinou jakožto jednoho z nezastupitelných účastníků trhu s elektřinou.

Obsah výkladu

I. Úvod	1
II. Pojem obchodníka	2–4
III. Obchodník versus ostatní subjekty elektroenergetického trhu	5
IV. Základní práva obchodníka	6–15
1. Právo na poskytnutí přenosu nebo distribuce elektřiny	7–8
2. Právo nakupovat a prodávat elektřinu	9
3. Právo na informace od operátora trhu	10
4. Právo na ukončení nebo přerušení dodávek	11–15
V. Povinnosti obchodníka s elektřinou	16–37
1. Povinnost řídit se Pravidly	17–18
2. Předávání informací operátorovi trhu	19–20
3. Oddělené účtování, dodavatel poslední instance	21–23
4. Dodržování kvality	24
5. Registrační a informační povinnosti	25–27
6. Povinnosti v souvislosti s poskytováním energetických služeb	28–30
7. Povinnosti poskytnout údaje o zákazníkovi	31
8. Informace pro zajištění bezpečného provozu	32
9. Povinnost ve stavu nouze	33

10. Zveřejnění Kontrolního seznamu

34–35

11. Povinnosti v souvislosti se změnou dodavatele

36–37

I. Úvod

Obchodování se definuje jako ekonomická činnost, při níž dochází k prodeji a koupi **1** zboží nebo služeb, resp. k poskytování těchto služeb za určitou protihodnotu. Obchodování zahrnuje celou širokou škálu činností, které začínají činnostmi souvisejícími s nabídkou a poptávkou, její identifikací, naceněním, identifikací prodávajícího a kupujícího jako subjektů podílejících se na obchodování a končí realizací sjednané transakce – obchodu za podmínek, které byly v rámci obchodování dohodnuty. Je běžné, že obchodování se věnují jak specializované osoby – obchodníci, tak i osoby, jejichž hlavní náplní činnosti je činnost jiná než obchodování, tedy především výroba nebo poskytování služeb.

II. Pojem obchodníka

Pojem obchodníka s elektřinou není nijak blíže definován, což je zřejmě odrazem toho, **2** že definice není potřebná. Dikce **EnerZ** do roku 2004 označovala za obchodníka s elektřinou „fyzickou či právnickou osobu, která je držitelem licence na obchod s elektřinou a nakupuje elektřinu za účelem jejího prodeje“. To je nepochybně definice, která co do svého obsahu platí i nadále, byť již není součástí zákonného textu.

Pokud jde o bližší typologii obchodníků s elektřinou, jedním ze způsobů dělení je na **3** velkoobchodníky, kteří v principu nakupují a prodávají elektřinu pouze na velkoobchodním trhu, tedy nedodávají elektřinu malým spotřebitelům, a na obchodníky, kteří se naopak na malé spotřebitele soustředí a jejichž hlavním polem působnosti je *retail*. Tito obchodníci naopak elektřinu nakupují často nejenom od výrobců, ale rovněž od dalších obchodníků. Oba typy obchodníků se liší nejen typem činnosti, nýbrž také právními problémy, se kterými se při obchodování setkávají (například otázky ochrany spotřebitelů na straně jedné a objemu a typu financování obchodů na straně druhé). Další možností dělení je na obchodníky, kteří obchodují pouze s fyzickou komoditou (elektřinou), a na ty, kteří se navíc nebo pouze věnují finančním derivátům obchodování s elektřinou.

EnerZ vychází ze situace, kdy obsahuje specifickou úpravu osoby obchodníka **4** s elektřinou a její licencování. Pro zajímavost ale uvádíme, že tomu tak zdaleka není ve všech zemích a je možný i opačný přístup, tedy to, že energetická legislativa neupravuje licencování obchodníků speciálně vůbec a jejich oprávnění k podnikání se řídí především v té *retailové* rovině obecnou úpravou vztahující se i na obchodování

s jinými typy produktů než energetickými. Naopak oprávnění pro jiné držitele licencí, pro které je obchodování s elektřinou nutné k provozování jejich podnikání (jako jsou především výrobci elektřiny), je v těchto zemích součástí licence pro výrobu elektřiny. Jako příklad je možno uvést Německo.

III. Obchodník versus ostatní subjekty elektroenergetického trhu

Klasické rozdělení trhu mezi výrobce elektřiny, obchodníky s elektřinou, provozovatele 5 přenosové (distribuční) soustavy a zákazníky – odběratele na velkoobchodním nebo maloobchodním trhu s elektřinou sice nadále trvá, ale postupem doby, rozvojem trhu, nástupem nových technologií a liberalizačních tendencí v evropské elektroenergetice dochází k posunům a k částečnému stírání hranic mezi některými těmito subjekty trhu. Standardní situací je, že držitel licence na výrobu je současně držitelem licence na obchod s elektřinou, tak jak zejména větší výrobci současně chtějí participovat na především velkoobchodním trhu s elektřinou. *De lege ferenda* nyní bezprostředně po schválení tzv. Zimního balíčku Evropské unie nás ale čeká postupný rozvoj na straně dosavadních zákazníků – odběratelů jak s ohledem na dostupnost a použitelnost akumulčních technologií, které umožní zpětný vstup na trh s dodávkami elektřiny akumulované, ať už bateriovou technologií, nebo jinak, tak současně i rozvojem tzv. občanských energetických společenstev (*Energy Communities*) a menších instalací obnovitelných zdrojů, které budou současně mít ambici s takto vyrobenou elektřinou do určité míry obchodovat. Lze tedy čekat, že licenci obchodníka s elektřinou bude chtít získat rostoucí počet účastníků trhu. Druhou, a asi pravděpodobnější cestou je, že dojde k rozdělení licenčních požadavků nebo zmírnění nároků na licenci pro obchodování při budoucí novelizaci zákonné úpravy.

IV. Základní práva obchodníka

Obchodník s elektřinou má právo v principu (nevlastní-li jinou licenci podle EnerZ) 6 nakupovat a prodávat elektrickou energii. Obchodník není oprávněn provozovat jiná energetická zařízení (jako například výrobní kapacity) a samozřejmě není oprávněn poskytovat přenos nebo distribuci elektřiny. Na druhou stranu pro provozování činností obchodníka je zcela nezbytné, aby měl přístup k přenosovým nebo distribučním sítím a službám, a to na základě rovného, transparentního a neznevýhodňujícího přístupu k těmto sítím a službám. Toto právo odpovídá povinnosti provozovatele přenosové soustavy, resp. provozovatelů distribučních soustav v elektroenergetice tento přístup a služby za zákonem (případně jejich smluvními podmínkami) daných podmínek poskytnout. Pro bližší výklad pojmu přenosu, resp. distribuce a povinností a práv provozovatelů těchto soustav odkazujeme na bližší výklad v § 2 odst. 1 písm. a), § 24a a 25a.

1. Právo na poskytnutí přenosu nebo distribuce elektřiny

Písmeno a) přiznává obchodníkovi s elektřinou právo na poskytnutí přenosu a distribuce elektřiny, včetně s tím souvisejících služeb provozovatelů soustav v elektroenergetice. **7**

Další relevantní ustanovení, které koresponduje danému právu, je § 50, který **8** předpokládá a podrobněji blíže upravuje uzavření jednotlivých smluvních vztahů mezi účastníky trhu s elektřinou. Zahrnuje to jednak na straně jedné mezi obchodníkem a výrobcem, resp. mezi obchodníkem a zákazníkem smlouvu o sdružených službách dodávky elektřiny a na straně druhé právě poskytnutí služeb ze strany provozovatele přenosové soustavy, resp. provozovatelů distribučních soustav, se kterými je uzavírána smlouva o zajištění služby přenosové soustavy (§ 50 odst. 4) nebo smlouva o zajištění služby distribuční soustavy (§ 50 odst. 6). Celkově je rámec tohoto procesu podchycen v Pravidlech provozování přenosové soustavy, resp. Pravidlech provozování distribuční soustavy, která vydávají jednotliví provozovatelé.

2. Právo nakupovat a prodávat elektřinu

Podle písmene b) je základním obsahem činnosti obchodníka s elektřinou nakupování a následný prodej elektřiny, neboť zakotvuje právo obchodníka k nákupu elektřiny od jiných obchodníků nebo výrobců elektřiny nebo od oprávněných osob ze zahraničních trhů a současně opravňuje obchodníka prodávat elektřinu dále oprávněným účastníkům trhu s elektřinou v České republice nebo dále do zahraničí na trhy jiných států. V principu se toto právo obchodníka realizuje na smluvním základu (zakotveném a rozvedeném v § 50), tedy jednak tím, že obchodník uzavírá smlouvy o dodávkách elektřiny, smlouvy o sdružených službách dodávek elektřiny, za účelem mezinárodního přenosu elektřiny rovněž smlouvy o zajištění služeb příslušné přenosové soustavy, případně smlouvy o přeshraničním přenosu elektřiny a dále v případě přenosu elektřiny distribuční soustavou též smlouvu o zajištění služby distribuční soustavy. **9**

3. Právo na informace od operátora trhu

Podle § 20a odst. 4 písm. i) je operátor trhu s elektřinou povinen jednak zjišťovat **10** a jednak dále poskytovat účastníkům trhu s elektřinou (tedy včetně obchodníků s elektřinou) skutečné hodnoty dodávek a odběru elektřiny a s tím související informace (především pro vyúčtování dodávek a odběrů elektřiny). Tato povinnost operátora trhu souvisí s právem, které § 30 odst. 1 písm. c) přiznává obchodníkovi – tedy právo na poskytnutí informací od operátora trhu s elektřinou pro to, aby mohl provést vyúčtování dodávek elektřiny zákazníkům, kterým elektřinu v rámci své obchodní činnosti prodává.

Toto oprávnění se váže přirozeně jen k těm odběratelům – zákazníkům, jejichž odběrné místo je registrováno u operátora trhu, ale opět toto odběrné místo je povinnou náležitostí smlouvy takto uzavírané obchodníkem v souladu s § 50.

4. Právo na ukončení nebo přerušení dodávek

Pod písmenem d) je upraveno právo obchodníka přerušit nebo ukončit dodávku **11** zákazníkům při neoprávněném odběru elektřiny (§ 51).

Odběr elektřiny splní podmínky pro zařazení do kategorie neoprávněného odběru **12** elektřiny až ve chvíli, kdy

1. v případě neplnění platebních povinností dojde jednak k tomuto neplnění opakovaně a
2. nejsou splněny povinnosti ani po upozornění, čili je zapotřebí splnění dvou předpokladů, kdy teprve může obchodník s elektřinou využít svého práva a dodávku elektřiny přerušit nebo ukončit.

Ustanovení § 51 odst. 1 definuje ještě další tři skutkové podstaty neoprávněného **13** odběru elektřiny, které samozřejmě rovněž představují kvalifikovaný právní důvod pro obchodníka pro případné přerušení nebo ukončení dodávek, ty budou ale v praxi obchodníků spíše minoritní situací.

Z pohledu smluvního vztahu mezi zákazníkem a obchodníkem je třeba rozlišovat mezi **14** pojmy přerušení a ukončení dodávky. Ukončení dodávky je (podle názoru autora této části komentáře) trvalého charakteru a ve vztahu obchodník vs. zákazník musí v podstatě znamenat ukončení smluvního vztahu mezi obchodníkem a zákazníkem. Kromě úpravy dané zákonem v § 30, jakož i v dalších zákonných a podzákonných normách (mimo jiné v Pravidlech trhu s elektřinou) je třeba mít pro takové ukončení dodávky odpovídající právní podklad, tedy důvod pro ukončení smluvního vztahu daný smlouvou uzavřenou mezi zákazníkem a obchodníkem. Smlouva tedy musí pokud možno přesně popsat důvody pro ukončení dodávky, jež se musejí samozřejmě opírat o zákonné možnosti pro takové ukončení, jakož i stanovit právní způsob takového ukončení (například odstoupení od smlouvy, výpověď smlouvy, lze si představit i mechanismus rozvazovací podmínky, byť by to bylo v praxi spíše méně vhodné řešení). Zákon tedy tuto otázku neřeší vyčerpávajícím způsobem, ale přenechává ji, jak je i správné, vůli smluvních stran.

Naopak omezení dodávky elektřiny v podstatě znamená dočasné omezení plnění podle **15** smlouvy. Opět lze jen doporučit, aby smlouva mezi obchodníkem a zákazníkem tuto situaci, resp. přesné podmínky pro její aplikaci a řešení stanovovala ve větších detailech. Vedle realizace přerušení, resp. ukončení dodávek na smluvní úrovni mezi oběma stranami smluvního vztahu (prodávajícím, resp. kupujícím) hraje roli rovněž

technická stránka omezení, resp. přerušení dodávek, kdy dodavatel (tj. obchodník s elektřinou) dává provozovateli distribuční soustavy nebo provozovateli přenosové soustavy žádost o uzavření smlouvy o zajištění služby přenosové nebo distribuční soustavy. Celá problematika přerušení, resp. omezení dodávek elektřiny je podrobně upravena v PTEI, včetně pravidel pro obnovení dodávky elektřiny následující po neoprávněném odběru. Konkrétně podle § 56 a násl. PTEI předává dodavatel (tedy mimo jiné obchodník) provozovateli přenosové nebo distribuční soustavy žádost o přerušení dodávek elektřiny s uvedením odběrných míst, ve kterých má být dodávka elektřiny přerušena. Tato žádost musí být podána nejpozději 5 pracovních dní předem dnem přerušení dodávek elektřiny. Je samozřejmé, že tomuto právu obchodníka koresponduje i odpovědnost z toho plynoucí, pokud by použitím tohoto práva porušil práva svých zákazníků, tedy především kdy by špatně vyhodnotil důvody pro ukončení nebo přerušení dodávek, které mu umožňuje zákon, resp. uzavřená smlouva o dodávkách.

V. Povinnosti obchodníka s elektřinou

Odstavec 2 extenzivně vypočítává povinnosti stanovené obchodníkovi s elektřinou. **16** Obecná práva a povinnosti všech držitelů licencí jsou stanovena v § 11 a povinnosti obchodníka s elektřinou je třeba chápat v kontextu a jako rozšíření těchto povinností stanovených v § 11. Výčet zahrnuje povinnosti technického, finančního i dokumentačního charakteru, ve velké části z nich se jedná o reflexi povinností nebo oprávnění jiných subjektů energetického trhu stanovených na jiných místech EnerZ nebo jinými právními předpisy a zde zakotvených ve vztahu k držiteli licence na obchod s elektřinou.

1. Povinnost řídit se Pravidly

Obchodník s elektřinou je povinen řídit se Pravidly provozování přenosové soustavy, **17** resp. pravidly provozování distribučních soustav. Zákon stanoví povinnost obecné vázanosti těmito pravidly, byť samozřejmě pravidla z podstaty věci obsahují řadu povinností pro různé subjekty, které se v řadě případů obchodníků s elektřinou nijak nedotýkají.

Pravidla provozování přenosové soustavy a pravidla provozování distribučních soustav **18** jsou dokumenty vydávané jednotlivými provozovateli v souladu a na základě náležitostí stanovených ObsNál. K povaze Pravidel srov. § 97a **1–12**. Z pohledu povinností obchodníka, které mají svou relevanci v pravidlech, se jedná například o stanovení platebních podmínek za poskytnutí služby přenosové soustavy, resp. distribučních soustav (kdy pravidla mají určovat i výši záloh, splatnost, splatnost plateb za poskytnutí služeb soustavy apod.). V dalším podrobně stanovují technické podmínky připojení

výroben, plánování rozvoje soustav a další otázky, které svůj přímý vztah k obchodníkovi nemají.

2. Předávání informací operátorovi trhu

Operátor trhu s elektřinou potřebuje pro výkon své činnosti informace o jednotlivých **19** obchodech účastníků trhu – subjektech zúčtování. V odstavci 2 písm. b) je zakotvena povinnost obchodníka předávat operátorovi trhu technické údaje ze smluv o dodávce elektřiny a další nezbytné informace pro plnění povinností operátora trhu v případě, že obchodník je subjektem zúčtování. Subjektem zúčtování je osoba, která uzavřela s operátorem trhu smlouvu o zúčtování odchylek (§ 50 odst. 11).

Prováděcím předpisem, který detailně upravuje, jaké informace je subjekt zúčtování, **20** a tedy v tomto případě obchodník s elektřinou, povinen předkládat operátorovi trhu, jsou PTEI (§ 9 – předávání údajů při dvoustranných obchodech, § 14 – finanční zajištění plateb subjektu zúčtování). Vzhledem k tomu, že každé odběrné místo jednotlivého zákazníka musí být přiřazeno k nějakému subjektu zúčtování tak, aby byla nesena odpovědnost za odchylku v tomto odběrném místě, je v principu vždy třeba, aby obchodník byl subjektem zúčtování, jinak by nemohl s elektřinou obchodovat (pokud by nepřenesl odpovědnost na třetí osobu).

3. Oddělené účtování, dodavatel poslední instance

Písmeno c) dále upravuje povinnosti obchodníka s elektřinou v návaznosti na § 12a **21** upravující institut dodavatele poslední instance. Dodavatelem poslední instance v oblasti elektroenergetiky je držitel licence na obchod s elektřinou, který (na konkrétním vymezeném území jednoho držitele licence na distribuci elektřiny) je nebo byl součástí téhož vertikálně integrovaného podnikatele v oblasti elektroenergetiky – tedy jinými slovy byl nebo je součástí této dané distribuční společnosti.

Dodavatel poslední instance nastupuje jako osoba zajišťující dodávky elektřiny (nebo **22** plynu) za dosavadního dodavatele pro takové odběratele, resp. zákazníky, jejichž dosavadní dodavatel není schopen (nebo není oprávněn) dodávat, ať už proto, že pozbyl oprávnění (licenci k obchodování s elektřinou), nebo nesplňuje finanční podmínky, nebo nemá například zajištěny související služby podle smlouvy o sdružených službách dodávky elektřiny. Dodavatel poslední instance je povinen v případě, že jsou splněny zákonné podmínky, dodávky ve smyslu § 12a poskytovat, a nemá tedy na výběr. Zároveň nemusí mezi zákazníkem a dodavatelem poslední instance dojít k dohodě o ceně za elektřinu, neboť tato cena vychází ze zákonného předpokladu – je v tomto případě regulovaná a zákazníkovi je oznámena dodavatelem poslední instance. Právě za účelem možnosti odděleně sledovat výši regulované ceny je stanovena povinnost obchodníka s elektřinou účtovat o dodávce elektřiny ve chvíli,

kdy je obchodník v pozici dodavatele poslední instance, odděleně, tak aby bylo možno bez problémů vysledovat a doložit náklady s dodávkou poslední instance spojené. Podle § 19a odst. 5 jsou ceny dodavatele poslední instance regulovány Úřadem formou věcně usměrňovaných cen, s tou výjimkou, že dodavatel poslední instance může požádat Úřad o vydání rozhodnutí, kterým budou stanoveny ceny pro dodavatele poslední instance jako ceny maximální, tedy dodavatel poslední instance bude v takovém případě mít větší předvídatelnou jistotu toho, že ceny nebudou zpětně v rámci věcně usměrňovaných cen přezkoumávány.

K výše uvedenému se váže dále povinnost zakotvená v písmenu f) komentovaného **23** ustanovení, podle kterého je obchodník s elektřinou povinen vykonávat činnost dodavatele poslední instance podle § 12a. Z principu definice pozice dodavatele poslední instance samozřejmě plyne, že tato povinnost zavazuje jen toho obchodníka s elektřinou, který ve smyslu § 12a může pozici dodavatele poslední instance vykonávat, to jest obchodníka, který je nebo byl součástí vertikálně integrovaného podnikatele, jenž je držitelem licence na distribuci elektřiny v daném území, a nebude se tedy naprosté většiny obchodníků s elektřinou týkat.

4. Dodržování kvality

Písmeno d) v návaznosti na § 11 odst. 1 písm. h) opakuje a podrobněji rozvádí **24** povinnost držitele licence na obchod s elektřinou dodržovat stanovenou kvalitu dodávek a služeb a dále stanoví povinnost úroveň této kvality Úřadu vykazovat a rovněž i zveřejňovat způsobem umožňujícím dálkový přístup. Toto částečné opakování povinnosti má svůj důvod mimo jiné v tom, že ustanovení týkající se obchodníka s elektřinou mají mnohem větší význam pro drobné spotřebitele – zákazníky. Povinnost uveřejňovat mimo jiné informace ohledně kvality dodávek a služeb je dále podrobněji rozvedena v § 11a odst. 1. Pokud jde o dodržování stanovené kvality dodávek a služeb, podrobnější úprava tohoto pojmu je obsažena v **KvalDoEI**. Kvalitou dodávek a služeb v elektroenergetice se rozumějí parametry vyjádřené prostřednictvím standardů přenosu nebo distribuce elektřiny, standardu dodávek a ukazateli nepřetržitosti přenosu nebo distribuce elektřiny, přičemž obchodníků se budou týkat především standardy dodávek elektřiny. **KvalDoEI** mimo jiné rovněž upravuje výjimky z nedodržení standardů, kdy se v určitých situacích za jejich nedodržení nepovažují úkony, k nimž došlo z důvodů vyjmenovaných ve vyhlášce, které krátce řečeno nelze přičítat příslušnému držiteli licence (například důvody způsobené stavem nouze, neposkytnutím součinnosti účastníkem trhu s elektřinou – zákazníkem, vznikem živelních událostí apod.). **KvalDoEI** rovněž upravuje postup zákazníka při uplatnění náhrad v případě, že došlo k nedodržení standardů dodávek elektřiny, a to včetně osob, u kterých je třeba náhradu uplatnit, a lhůt pro takové uplatnění stanovených. Dalším příkladným standardem, který se bude vztahovat na povinnosti obchodníka s elektřinou

vůči jeho odběrateli, je například standard lhůty pro vyřízení reklamace vyúčtování dodávky elektřiny nebo standard zajištění ukončení nebo přerušení dodávky elektřiny z důvodu prodlení konečného zákazníka s úhradou plateb za odebranou elektřinu (§ 19, resp. § 20 KvalDoEI).

5. Registrační a informační povinnosti

Podle písmene e) je obchodník s elektřinou rovněž povinen se do 30 dnů od udělení **25** licence zaregistrovat u operátora trhu s elektřinou, přičemž až tímto okamžikem se stává tzv. registrovaným účastníkem trhu. Registrace u operátora trhu se řídí smluvními podmínkami operátora trhu. Podle § 98a odst. 2 písm. b) Úřad stanoví vyhláškou mimo jiné obsahové náležitosti obchodních podmínek operátora trhu.

Základní obsahové náležitosti obchodních podmínek operátora trhu v elektroenergetice **26** upravuje § 6 ObsNál. Na jejich základě pak operátor trhu vydal své obchodní podmínky schvalované Úřadem, přičemž jejich poslední verze byla schválena 13. května 2019 s účinností od 21. května 2019. Tyto obchodní podmínky ve svém bodu 6.4 specifikují přesný postup pro registraci smluvního partnera operátora trhu (účastníka trhu s elektřinou), který se na základě zákona rozhodl stát se smluvním partnerem operátora trhu. Pro registraci musí obchodník předložit mimo jiné kopii licence (nebo pasportu licence z jiného členského státu Evropské unie), výpis z obchodního rejstříku (nebo živnostenský list v případě fyzické osoby), povolení k nabytí elektřiny osvobozené od daně, případně kopii dokladů o registraci k DPH a ustanovení pověřené osoby.

S povinností zaregistrovat se u operátora trhu s elektřinou souvisí i povinnost stanovená **27** pod písmenem h) komentovaného ustanovení, podle které je obchodník povinen neprodleně operátora trhu a svého zákazníka (své zákazníky) informovat o tom, že pozbyl oprávnění nebo možnost uskutečňovat dodávku elektřiny. U operátora trhu je obchodník registrován a tato povinnost z registrace a rovněž z obchodních podmínek operátora vyplývá; je navíc logické, že se o této skutečnosti neprodleně musí dozvědět sám zákazník, neboť se ho bytostně dotýká a bude chtít sám případně podnikat kroky ke změně dodavatele. Ustanovení nastiňuje dvě situace, kdy tato povinnost vzniká. Zaprvé, pokud z nějakého důvodu zanikne jeho licence pro obchodování s elektřinou a s tím související oprávnění nebo dojde k ukončení jeho registrace u operátora, což by mu v naprosté většině případů znemožnilo poskytovat všechny služby obchodníka s elektřinou. Zadruhé pak v situaci, kdy obchodník pozbude možnost uskutečňovat dodávku elektřiny, a půjde tedy o faktickou či právní, dočasnou či trvalou nemožnost dodávku elektřiny uskutečňovat.

6. Povinnosti v souvislosti s poskytováním energetických služeb

Odstavec 2 písm. g) stanovuje povinnost obchodníka zajišťovat propagaci energetických služeb a jejich nabídky zákazníkům, a to za konkurenceschopné ceny těchto služeb. Koncept energetických služeb je definován v **HospEn**. Tento zákon definuje energetické služby jako činnosti, „jejichž účelem je ověřitelné a měřitelné nebo výpočtem stanovené zvýšení účinnosti užití energie, nebo jejichž účelem jsou úspory spotřeby energie prostřednictvím energeticky účinných technologií, nebo provozních činností, údržbou nebo kontrolou“.

Ustanovení písmene g) **EnerZ** je relativně vágní, ale je třeba je vykládat tak, že **29** obchodník musí v rámci své činnosti propagovat, tedy srozumitelně uvádět a komunikovat vůči veřejnosti, především vůči zákazníkům, nabídku energetických služeb. Zákon se tímto způsobem snaží vyjít vstříc politickým, ekonomickým a ekologickým cílům energetické legislativy na evropské i národní úrovni, kterými je mimo jiné snižování spotřeby energie formou energetických úspor za pomoci masivního nasazení energetických služeb. To může zahrnovat širokou a zákonem nespécifikovanou škálu činností od tzv. služeb EPC (*Energy Performance Contracting*) až po služby chytrých sítí a chytrých měřičů aplikovaných v tzv. chytrých domácnostech. Tento cíl je nepochybně chvályhodný a potřebný, ale praktické vymáhání této zákonem stanovené povinnosti je víceméně obtížně představitelné, za předpokladu, že obchodníci vyjdou formálně vstříc této informační povinnosti.

Podmínka konkurenceschopné ceny těchto služeb je poněkud nejasná, ale podle **30** našeho názoru by mělo stačit a je důležité, aby obchodník poskytl zákazníkům informace nebo jasný návod na jejich získání k několika možným poskytovatelům energetických služeb s různými cenovými nabídkami tak, aby si tyto nabídky mohl jejich zákazník sám vyhodnotit a vybrat si tu, která bude případně nejkonkurenčnější. V praxi si lze představit například to, že bude nabídnuto obsahové i cenové srovnání několika různých poskytovatelů energetických služeb, v nejlepším možném případě minimálně tři pro zajištění dostatečné možnosti výběru. To však samozřejmě bude záviset na praktických možnostech v místě.

7. Povinnosti poskytnout údaje o zákazníkovi

Písmeno i) zakládá povinnost obchodníka poskytnout provozovateli distribuční soustavy **31** v elektroenergetice identifikační údaje o zákazníkovi, jemuž dodává elektřinu na základě smlouvy o sdružených službách dodávky elektřiny. Tuto smlouvu uzavírá obchodník se zákazníkem podle § 50 odst. 2. Obchodník uzavírá podle **PTEI** (specificky podle části IX, § 43 a násl.) s provozovatelem distribuční soustavy smlouvu o zajištění služby distribuční soustavy, kterou se mimo jiné distributor zavazuje poskytovat služby distribuční soustavy na těch odběrných místech, která korespondují se zákazníky

obsluhovanými obchodníkem. Tato povinnost obchodníka, tedy informovat provozovatele distribuční soustavy, se váže na nutnost toho, aby distributor byl o všech zákaznících, včetně těch nově přibývajících u obchodníka, co nejdříve informován, aby mohly být dodávky elektřiny nepřetržitě poskytovány.

8. Informace pro zajištění bezpečného provozu

Povinnost stanovená obchodníkovi v odstavci 2 písm. j) určuje, že obchodník je povinen **32** poskytovat provozovateli přenosové soustavy nebo provozovatelům distribučních soustav informace nezbytné pro zajištění bezpečného a spolehlivého provozu. Tato povinnost je obecného charakteru a má spíše charakter povinnosti prevenční. V případě, že by obchodník v rámci své činnosti zjistil (anebo při jednání s péčí řádného hospodáře byl schopen zjistit) informace, které by vyhodnotil jako nezbytné pro zajištění bezpečného nebo spolehlivého provozu distribuční nebo přenosové soustavy, je povinen takové informace poskytnout jejich provozovatelům. Samozřejmě je zároveň povinen poskytnout takové informace provozovatelům na vyžádání, přičemž posouzení toho, zda se případně vyžadované informace opravdu vztahují k zajištění bezpečného nebo spolehlivého provozu soustavy, může být v daném případě sporné. Potenciálně se může jednat o informace, které by obchodník ani sdělovat nechtěl. Je obtížné poskytnout vodítko pro odlišení toho, kdy na poskytnutí informací bude mít provozovatel soustavy oprávněný nárok a kdy již nikoliv – podle našeho názoru bude třeba řešit takové situace *ad hoc*, v závislosti na okolnostech konkrétního případu. Většinu technických informací týkajících se přenosu a distribuce elektřiny, které bude mít obchodník, bude mít provozovatel soustavy rovněž, a to ve shodném, ne-li větším rozsahu než obchodník. Na druhou stranu, například v případě přenosové soustavy je reálně možné, že obchodník, který bude mít informace při přeshraničním obchodu s elektřinou i z jurisdikce mimo Českou republiku, by mohl mít informace, které provozovatel přenosové soustavy mít nebude, a přitom by je pro zajištění bezpečného nebo spolehlivého provozu soustavy potřebovat mohl.

9. Povinnost ve stavu nouze

Odstavec 2 písm. k) ukládá obchodníkovi povinnost strpět opatření prováděná **33** provozovateli přenosové soustavy nebo distribučních soustav při předcházení stavu nouze nebo při jeho nastoupení. Toto ustanovení navazuje na § 54, který upravuje práva a povinnosti účastníků trhu s elektřinou při stavu nouze a stav nouze také definuje. Ustanovení § 54 odst. 5 ukládá všem účastníkům trhu s elektřinou (tedy i obchodníkovi) podřídit se stavu omezení spotřeby elektřiny nebo změně dodávky elektřiny. Komentovaná povinnost je tedy doplněním a do jisté míry zdvojením povinností uložených v § 54 odst. 5. Je třeba ale konstatovat, že § 30 odst. 2 písm. k) je formulován širěji, když zakotvuje povinnost obchodníka strpět všechna opatření prováděná provozovateli soustav při předcházení stavu nouze nebo při stavu nouze,

nikoli tedy pouze podřízení se omezení spotřeby nebo změně dodávek elektřiny. Samozřejmě se může jednat jen o taková opatření, ke kterým jsou provozovatelé soustav ze zákona oprávněni nebo k nim mají oprávnění smluvní na základě smluvních vztahů s daným účastníkem trhu (obchodníkem).

10. Zveřejnění Kontrolního seznamu

Odstavec 2 písm. l) ukládá povinnost zveřejnit způsobem umožňujícím dálkový přístup **34** Kontrolní seznam evropského spotřebitele energie o právech spotřebitele. Zákon tímto naplňuje záměr směrnice 2009/72 (čl. 3 odst. 16), podle které Komise vypracovala kontrolní seznam praktických informací o právech spotřebitelů energie, který následně Úřad zpracoval a vydal pro Českou republiku a zveřejnil na svých webových stránkách. V souladu s požadavkem směrnice jsou takto zavázáni obchodníci s elektřinou, aby o existenci a obsahu tohoto Kontrolního seznamu informovali své zákazníky. K poskytnutí této informace postačuje zveřejnění na internetových stránkách obchodníka s tím, že by v komunikaci se zákazníkem, nejlépe ve smlouvě nebo ve všeobecných obchodních podmínkách uzavíraných se zákazníkem, bylo obsaženo upozornění na existenci Kontrolního seznamu, jakož i na to, že se odkaz na něj nachází na webových stránkách obchodníka.

V zásadě však takto jednoznačně definovaný dokument neexistuje, neboť ho **35** nevypracovala Komise, ale jeho autorem je Úřad. Jedná se o národní verzi vycházející z dokumentu Komise nazvaného *Energy Consumer Checklist*, který obsahuje pouze určité harmonizované dotazy, na jejichž základě Úřad tento Kontrolní seznam zpracoval. Ve správní praxi Úřadu již bylo rozhodnuto, že takto formulovaná povinnost není s ohledem na nepřesnou formulaci skutkové podstaty v přestupkovém řízení postížitelná.

11. Povinnosti v souvislosti se změnou dodavatele

Odstavec 2 v písmenech m) a n) stanovuje povinnosti pro obchodníka v souvislosti **36** s ukončením smlouvy o dodávce elektřiny se zákazníkem v postavení spotřebitele. Obchodník, se kterým zákazník smlouvu ukončuje, je povinen zákazníkovi sdělit na jeho žádost, poté, co zákazník smlouvu s obchodníkem vypověděl nebo odstoupil (došlo tedy k jednostrannému ukončení smlouvy ze strany zákazníka), datum ukončení dodávky elektřiny. Není zřejmé, proč by obdobnou povinnost neměl obchodník mít v situaci, kdy smlouva bude jednostranně ukončena ze strany obchodníka. Byť to **EnerZ** výslovně nestanoví, je podle našeho názoru nutno tuto povinnost dovodit širěji, tedy že na žádost musí obchodník tuto informaci poskytnout i v případě jednostranného ukončení z jeho strany. Tuto informaci zákazník nepochybně potřebuje pro situaci, kdy uzavírá smlouvu s novým dodavatelem a je zapotřebí, aby dodávky na sebe plynule navazovaly.

Písmeno n) navíc ukládá obchodníkovi povinnost, aby ve chvíli, kdy provádí úkony³⁷ nezbytné k uskutečnění volby nebo změny dodavatele elektřiny, byly obchodníkem uváděny vždy pravdivé a úplné informace. Navíc je povinen na žádost Úřadu předložit údaje a podklady, na základě kterých bude možno tyto poskytnuté informace ověřit. Tato povinnost se týká jak obchodníka, s nímž byla smlouva ukončena, tak i obchodníka, se kterým je smlouva nově uzavírána. Doklady pro ověření informací je obchodník povinen předložit pouze na žádost Úřadu. Pokud se jedná o výklad pojmu úkony obchodníka pro uskutečnění volby nebo změny dodavatele, je možné a nutné vykládat toto ustanovení dostatečně široce, neboť úkony nezbytné k uskutečnění volby jsou i úkony související s akvizicí zákazníků, tedy marketing, reklama, aktivní přesvědčování zákazníků ke změně dodavatele apod. Ve všech těchto situacích je tedy obchodník povinen uvádět pravdivé a úplné informace. Pravdivost informací znamená jejich věcnou správnost a úplnost a současně i to, že informace nebudou poskytovány zavádějícím způsobem, budou poskytnuty najednou a komplexně tak, aby bylo možno z poskytnutých informací od zákazníka – spotřebitele s jeho úrovní informovanosti a chápání zodpovědně vyhodnotit skutečnosti vedoucí k případné změně dodavatele.

KAMIL BLAŽEK, MICHAL FORÝTEK